

İL DÜZEYİNDE YEREL ve CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI

KATILIM ve OY TRANSFERİ

Seyfettin Gürsel*, Mine Durmaz**

Yönetici Özeti

10 Ağustos'ta ilk kez yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerini oyların yüzde 51,7'sini alarak Recep Tayyip Erdoğan kazanırken, Selahattin Demirtaş üçüncü olmasına rağmen bir önceki (30 Mart 2014) yerel seçimlerine kıyasla partisi HDP'nin oylarını büyük ölçüde arttırmıştır. Diğer taraftan, Ekmeleddin İhsanoğlu kendisini destekleyen partilerin bir önceki (30 Mart) yerel seçimlerde aldığı oyların hayli gerisinde oy alarak seçimi kaybetmiştir. Seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından 30 Mart yerel seçimlerine kıyasla düşen katılım oranı ve oy transferlerinin bu tabloya olan etkileri sorgulanmaya başlandı. Bu araştırma notunda, il düzeyinde başlıca partilerin 30 Mart yerel seçimlerindeki oy miktarları ile destekledikleri adayların 10 Ağustos'ta aldıkları oy miktarları karşılaştırmalı olarak analiz edilmektedir. Sonuçlar Recep Tayyip Erdoğan'ın birinci turda cumhurbaşkanlığı seçimini kazanmasındaki en önemli etmenin MHP'li seçmenlerin desteğinden kaynaklandığını göstermektedir. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun kendisini destekleyen CHP, MHP, BBP partilerinin potansiyelinden düşük başarısında ise MHP'li seçmenlerin bir bölümünün Erdoğan'ı desteklemesi, CHP'li seçmenlerin bir bölümünün sandığa gitmemesi ve bir bölümünün ise Selahattin Demirtaş'a oy vermesi etkili olmuştur. Selahattin Demirtaş'ın başarısının arkasında ise AKP'li Kürt seçmenlerin ve bir kısım CHP'li seçmenin katkısı görülmektedir.

Giriş

10 Ağustos'ta ilk kez genel halk oylaması ile yapılan cumhurbaşkanlığı seçimini Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan geçerli oyların yüzde 51,7'sini alarak kazandı ve ilk turda cumhurbaşkanı seçildi. Seçimin ikinci kazananı, üçüncü gelmesine rağmen 30 Mart yerel seçimindeki potansiyel oyunu büyük ölçüde artırmayı başaran Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) adayı Selahattin Demirtaş oldu. Demirtaş 30 Mart'ta Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) ve Halkların Demokratik Partisi'nin yüzde 6,5 civarındaki oy oranını yüzde 9,7'ye yükseltmeyi başardı. Seçimin kaybedeni ise esas olarak Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) ve yerel seçimlerde yüzde 1,6 civarında oy alan Büyük Birlik Partisi'nin (BBP) desteğini alan Ekmeleddin İhsanoğlu oldu. Yüzde 38,6 oy alan Ekmeleddin İhsanoğlu'nun oyları kendisini destekleyen bu üç partinin 30 Mart'ta aldığı oyların bir hayli altında kaldı.

* Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bahcesehir.edu.tr

** Mine Durmaz, Betam, Araştırma Görevlisi, mine.durmaz@eas.bahcesehir.edu.tr

Bu sonuçlar 30 Mart'a kıyasla düşen katılımın ve ortaya çıkan oy transferlerinin etkileri konusunda hararetli bir tartışma başlattı. Bu araştırma notunda, 30 Mart yerel seçimlerinde başlıca partilerin il düzeyinde aldıkları oy miktarları ile 10 Ağustos cumhurbaşkanlığı seçiminde üç adayın aldıkları oy miktarlarının karşılaştırmalı bir analizini yaparak düşen katılımın ve oy transferlerinin üç adayın seçim performansını ne ölçüde etkilediğini irdeliyoruz. Oy transferlerinin yönünü özellikle de yoğunluğunu kesin bir şekilde belirlemek illere kıyasla daha mikro düzeyde analiz gerektirir. Yine de aşağıda görüleceği gibi il düzeyinde yapılan analiz de bu konuda yeterince nitel bilgi vermekte, ayrıca düşük katılımın ve oy transferlerinin kimi nicel kestirimlerine de olanak sağlamaktadır.

Katılımın ve oy transferlerinin seçim sonuçlarına etkilerini belirlemek amacıyla basit bir yöntem kullanıyoruz. Her üç adayın il düzeyinde aldıkları oy miktarlarını kendilerini destekleyen partilerin yerel seçimlerde aldıkları oy miktarları ile her iki seçimin toplam geçerli oy miktarlarını da dikkate alarak karşılaştırıyoruz. Recep Tayyip Erdoğan'ın 10 Ağustos oylarını AKP'nin 30 Mart oylarına Saadet Partisi'nin (SP) oylarını da ekleyerek inceliyoruz. 30 Mart'ta yüzde 2,5 civarında oy alan SP'nin Recep Tayyip Erdoğan'ı resmen desteklemediğini, ama açıkça karşı da çıkmadığını biliyoruz. Buna rağmen, gerek kamuoyu anketleri gerek bu araştırmanın bulguları SP seçmeninin önemli bir bölümünün 10 Ağustos'ta Recep Tayyip Erdoğan'ı desteklediğini gösteriyor. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun oylarını CHP, MHP ve BBP'nin 30 Mart'a aldıkları oylarla, keza Selahattin Demirtaş'ın oylarını da BDP ve HDP'nin oyları ile karşılaştırıyoruz.

30 Mart yerel seçimlerindeki oy miktarları Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) açıkladığı il genel meclisi ile büyük şehirlerde ilçe belediye meclisleri oylarıdır. 10 Ağustos cumhurbaşkanlığı seçiminin oy miktarları ise YSK tarafından henüz resmen açıklanmadığından Anadolu Ajansının açıkladığı sonuçlardan alınmıştır.

MHP seçmeninden Recep Tayyip Erdoğan'a büyük destek

10 Ağustos seçimi sonuçlarının önemli tartışma konularından ilki ne kadar MHP seçmeninin AKP adayına oy verdiği. Tablo 1'de Recep Tayyip Erdoğan'ın AKP + SP oylarından mutlak olarak daha fazla oy aldığı 51 il gösteriliyor. Geçerli oy sayısı itibarıyla katılımın, Ağrı istisnası dışında, bu illerin her birinde daha düşük olmasına rağmen AKP adayı 30 Mart'a kıyasla potansiyel desteğinden daha fazla oy almıştır. Bu 51 ilde geçerli oy miktarı 10 Ağustos'ta 30 Mart'a kıyasla yaklaşık 1,5 milyon eksiktir (Tablo 1). Buna rağmen Recep Tayyip Erdoğan bu 51 ilde yaklaşık 600 bin ekstra oy almıştır. Bu oyların kaynağı, istisnalar hariç, CHP seçmeni olamayacağına göre bellidir ki; bu illerde MHP seçmeninin önemli bir bölümü AKP adayına destek vermiştir.

Bu iller, Ağrı ve Bitlis dışında, MHP'nin güçlü olduğu illerdir (Bkz Ek Tablo 4). Dikkat çeken bir nokta da bu illerin arasında Aydın, Balıkesir, Manisa, Muğla gibi Batı kıyısı illerinin bulunması ve bu illerde Erdoğan'ın ekstra oylarının görece olarak yüksek oranda olmasıdır (Tablo 1). Bu bulgu MHP'den Erdoğan'a oy kaymasının İç Anadolu'nun yanı sıra Batı'da da yoğunlaştığını göstermektedir. Üstelik bu iller büyük seçmen sayılarına sahip illerdir. 30 Mart'ta MHP'nin toplam oyu söz konusu 51 ilde yaklaşık 4,4 milyondur. Seçime katılmayanların bir bölümünün AKP seçmeni olduğunu da dikkate alırsak, en az 1 milyon MHP'linin Erdoğan'ı desteklediğini kestirebiliriz.

Tablo 1: Recep Tayyip Erdoğan'ın AKP+SP (30 Mart) oylarından daha yüksek oy aldığı iller

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim	İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			AKP+SP (bin)	RTE (bin)					AKP+SP (bin)	RTE (bin)	
AĞRI	155	199	58	72	24,0	KÜTAHYA	371	345	222	239	7,4
SİVAS	371	353	203	247	21,4	KAHRAMANMARAŞ	595	536	357	383	7,2
MUĞLA	555	511	163	195	19,5	ÇORUM	340	317	189	202	7,1
AFYONKARAHİSAR	434	404	219	259	18,5	KARAMAN	144	134	83	89	6,9
BAYBURT	44	43	29	34	16,4	KİLİS	68	59	36	38	6,6
BURDUR	171	156	73	84	16,1	OSMANİYE	290	248	114	121	6,2
ERZİNCAN	128	125	63	73	15,9	BOLU	185	169	106	112	6,1
AKSARAY	211	185	119	137	15,4	GÜMÜŞHANE	81	70	50	52	5,8
MANİSA	885	822	332	379	14,4	YOZGAT	256	237	147	156	5,8
AYDIN	651	598	192	220	14,3	KIRŞEHİR	137	119	60	63	5,5
BALIKESİR	776	747	316	357	12,9	KIRKLARELİ	232	213	60	63	4,8
ISPARTA	263	241	119	134	12,6	DÜZCE	224	200	141	147	4,5
ARDAHAN	56	51	18	21	12,6	IĞDIR	91	71	18	19	4,3
AMASYA	211	196	99	111	11,8	BİTLİS	147	139	70	72	3,0
KARS	144	125	48	53	10,9	ADİYAMAN	317	286	193	198	2,8
TOKAT	362	332	187	207	10,8	ADANA	1.236	1.074	407	418	2,6
UŞAK	225	210	96	106	10,7	SAMSUN	770	679	436	447	2,5
NEVŞEHİR	176	162	94	104	10,6	ESKİŞEHİR	525	473	210	215	2,4
NİĞDE	198	174	93	103	10,6	ÇANAKKALE	332	319	131	134	2,3
KASTAMONU	242	217	129	143	10,4	KAYSERİ	765	718	464	475	2,3
GİRESUN	269	239	144	159	10,2	ERZURUM	403	365	246	251	2,0
BİLECİK	133	122	57	62	9,7	ELAZIĞ	329	285	199	201	1,0
BARTIN	122	110	58	64	9,7	ORDU	441	367	244	246	0,7
KARABÜK	143	126	76	82	8,0	MERSİN	1.015	911	291	291	0,2
ÇANKIRI	121	104	71	76	7,6	SAKARYA	572	506	349	349	0,1
SİNOP	130	121	69	74	7,5	Toplam	17.045	15.510	7.948	8.538	7,4

Kaynak: YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

Recep Tayyip Erdoğan'ın potansiyelinin altında oy aldığı iller

30 ilde Erdoğan AKP+SP'nin 30 Mart oylarının altında oy almıştır. Aralarında üç büyük şehrin de bulunduğu bu illerde toplamda yaklaşık 3,5 milyon geçerli oy eksiktir. Bu bakımdan tablo oldukça bulanıktır ve yukarıdaki 51 ilin aksine kimi saptamalar yapmaya pek müsait değildir. Bununla birlikte bu 30 ilin 12'si Kürt seçmenlerin yoğun yaşadığı Doğu ve Güney Doğu illeridir. Demirtaş'ın oyları 30 Mart BDP oyları ile karşılaştırıldığında (Tablo 4) AKP'li Kürt seçmenlerin bir bölümünün oylarını Demirtaş'a verdikleri anlaşılmaktadır. Katılımın arttığı Hakkari'de ve hemen hemen aynı kaldığı, dolayısıyla katılım etkisinin nötralize olduğu Şırnak'ta Erdoğan'ın potansiyelinin yüzde 30, Muş'ta da yüzde 11 üzerinde oy kaybetmesi bu saptamayı desteklemektedir. Bu konuya aşağıda döneceğiz.

Tablo 2: Recep Tayyip Erdoğan'ın AKP+SP (30 Mart) oylarından daha düşük oy aldığı iller

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin oy)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin oy)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			AKP+SP (bin oy)	RTE (bin oy)	
HAKKARİ	118	125	30	21	-31,9
ŞIRNAK	193	191	41	28	-31,6
TUNCELİ	50	42	7	6	-19,9
İZMİR	2.638	2.358	961	787	-18,1
DİYARBAKIR	721	640	259	214	-17,2
İSTANBUL	8.554	7.160	4.225	3.568	-15,5
SIİRT	137	121	60	51	-14,3
MARDİN	346	325	138	119	-13,6
MUŞ	172	172	69	61	-11,4
MALATYA	445	406	318	285	-10,3
BİNGÖL	132	122	88	80	-9,2
ŞANLIURFA	784	663	501	455	-9,2
VAN	451	409	192	174	-9,1
KOCAELİ	1.025	891	570	521	-8,4
GAZİANTEP	899	787	516	476	-7,8
KIRIKKALE	171	144	100	92	-7,6
EDİRNE	268	242	84	78	-6,9
TEKİRDAĞ	550	507	208	194	-6,6
ZONGULDAK	385	336	189	178	-6,0
ANTALYA	1.308	1.100	483	458	-5,3
BURSA	1.722	1.546	888	849	-4,5
TRABZON	461	391	287	274	-4,4
KONYA	1.206	1.108	865	827	-4,4
DENİZLİ	613	569	280	268	-4,3
BATMAN	246	224	88	85	-2,9
ARTVİN	108	95	51	50	-2,8
ANKARA	3.162	2.740	1.432	1.406	-1,8
RİZE	201	184	151	149	-1,3
YALOVA	137	122	61	61	-0,2
HATAY	840	785	346	346	-0,1
Toplam	28.044	24.507	13.489	12.162	-9,8

Kaynak : YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

Ortak adayın arkasında duran iller ile büyük kayıp yaşadığı iller

Muhalefetin ortak adayı Ekmeleddin İhsanoğlu Şanlıurfa ve Van hariç kalan 79 ilde CHP+MHP+BBP'nin 30 Mart'ta aldıkları toplam oyun altında oy almıştır (Tablo 3). Bu partilerin yerel seçimlerde Şanlıurfa ve Van'da oy oranları ihmal edilebilir düzeyde düşük olduğundan (Bkz Ek Tablo 1) İhsanoğlu'nun bu iki ilde oylarını birkaç bin arttırmış olması anlamlı değildir.

İhsanoğlu'nun seçim performansının en ilginç yönü muhalefet partisine mensup seçmenlerin partilerinin gösterdiği ortak adayı hiç fire vermeden ya da çok az fire vererek destekledikleri illerdir. Bu illerin başında Çanakkale ve Edirne gelmektedir. Edirne'de geçerli oy sayısı 26 bin eksilirken İhsanoğlu potansiyelinin sadece 10 bin oy altında kalmıştır. Çanakkale'de ise geçerli oy sayısı 11 bin eksilirken İhsanoğlu'nun eksik oyu 23 bindir. Daha az olmakla birlikte ortak adaya benzer bir destek İzmir, Tekirdağ, Kırklareli ve Denizli'de de gözlemlenmektedir. Bu illerde MHP seçmeninin diğer illerin aksine çoğunlukla İhsanoğlu'nu destekledikleri, CHP seçmeninin de az fire verdiği anlaşılmaktadır.

İhsanoğlu'nun potansiyel oyunun zaten düşük olduğu Doğu ve Güney Doğu illerini saymazsak ortak adayın en çok oy kaybettiği iller, Aksaray, Erzurum, Çankırı, Elazığ gibi MHP'nin çok güçlü olduğu illerdir (Ek Tablo 4).

Selahattin Demirtaş AKP'li Kürt seçmenler ile CHP'li sol seçmenlerin oyunu almayı başardı

Selahattin Demirtaş potansiyel oyunun büyük ölçüde üzerinde oy alan yegâne aday oldu. Demirtaş İğdir, Şanlıurfa ve Van'ın dışında (Ek Tablo 2) 78 ilde potansiyelinin üzerinde oy aldı (Tablo 4). Demirtaş Kürt seçmen ağırlıklı illerin çoğunda katılımın düşmesine rağmen oylarını hatırı sayılır ölçüde arttırdı. Bu bölgede tek rakibi AKP olduğundan bu sonuçta 30 Mart'ta AKP'ye oy veren Kürt seçmenlerin önemli bir bölümünün 10 Ağustos'ta Demirtaş'ı destekledikleri anlaşılmaktadır. Muş'ta katılım rastlantı sonucu aynı olduğundan (geçerli oy sayısı her iki seçimde de 172 bin) bu oy davranışı çok net olarak görülmektedir: Bu ilde Demirtaş oylarını 35 bin artırmıştır. Güneydoğu'nun iki büyük ili olan Diyarbakır ve Gaziantep sonuçları da aktarılmaya değer. Diyarbakır ve Gaziantep'de geçerli oy sayısı sırasıyla 80 bin ve 112 bin azalmış buna rağmen Demirtaş 30 Marta kıyasla yine sırasıyla 13 bin ve 27 bin daha fazla oy almıştır. Bu ekstra oyların çok büyük bölümünün AKP'li seçmenlerden geldiği açıktır.

BDP+ HDP oylarının çok düşük olduğu ve bu nedenle Demirtaş'ın oy artış oranlarının çok yüksek görüldüğü illeri (Tablo 4) bir yana bırakırsak, Demirtaş en büyük oy artışlarını Batı illerinden sağlamıştır. İstanbul'da geçerli oy sayısı 1 milyon 400 bin eksilirken, Demirtaş potansiyel oyunu 236 bin arttırmıştır. İzmir'de de benzer bir tablo vardır. Geçerli oy sayısı 320 bin azalırken Demirtaş'ın oyları 100 bin artmıştır. Tekirdağ örneği de oldukça çarpıcıdır. Bu ilde geçerli oy sayısı 43 bin azalırken, Demirtaş oyu 2,5 kat artarak 9.500'den 22.400'e yükselmiştir. Bu sonuçlar Batı'da küçümsenmeyecek sayıda CHP'li ve genelde sol eğilimli seçmenin Demirtaş'a oy verdiğini göstermektedir.

Tablo 3: Ekmeleddin İhsanoğlu'nun CHP+MHP+BBP (30 Mart) oylarından daha düşük oy aldığı iller

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin oy)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin oy)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim	İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin oy)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin oy)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			CHP+MHP+BBP (bin oy)	Eİ (bin oy)					CHP+MHP+BBP (bin oy)	Eİ (bin oy)	
MUŞ	172	172	14	5	-59,5	KÜTAHYA	371	345	138	102	-26,0
ADIYAMAN	317	286	94	44	-53,2	ANKARA	3.162	2.740	1.673	1.239	-25,9
SIİRT	137	121	9	4	-52,8	BİNGÖL	132	122	7	5	-25,5
AKSARAY	211	185	89	45	-48,9	ANTALYA	1.308	1.100	779	584	-25,0
ERZURUM	403	365	126	66	-47,7	KIRIKKALE	171	144	67	50	-24,9
BİTLİS	147	139	11	6	-47,2	TUNCELİ	50	42	18	14	-24,8
BATMAN	246	224	8	4	-45,5	ÇORUM	340	317	146	110	-24,5
HAKKARİ	118	125	5	3	-45,3	AMASYA	211	196	109	83	-24,3
GÜMÜŞHANE	81	70	30	17	-45,2	YOZGAT	256	237	104	79	-24,1
ÇANKIRI	121	104	47	26	-44,7	MANİSA	885	822	521	397	-23,8
ELAZIĞ	329	285	95	53	-44,5	BURDUR	171	156	90	69	-23,6
KAHRAMANMARAŞ	595	536	226	130	-42,5	ERZİNCAN	128	125	61	46	-23,5
BAYBURT	44	43	14	8	-41,5	KOCAELİ	1.025	891	419	321	-23,5
ORDU	441	367	190	116	-38,9	İSTANBUL	8.554	7.160	3.816	2.941	-22,9
SİVAS	371	353	161	102	-37,1	BİLECİK	133	122	72	56	-22,1
DÜZCE	224	200	78	49	-36,9	SİNOP	130	121	57	45	-21,7
KİLİS	68	59	29	19	-36,4	ISPARTA	263	241	131	103	-21,4
GİRESUN	269	239	118	76	-35,2	AYDIN	651	598	428	337	-21,4
KARS	144	125	47	31	-34,9	KAYSERİ	765	718	291	230	-21,1
KARABÜK	143	126	65	43	-34,1	YALOVA	137	122	68	54	-21,1
AĞRI	155	199	7	5	-33,6	UŞAK	225	210	124	98	-20,6
TRABZON	461	391	168	112	-33,3	MERSİN	1.015	911	616	497	-19,3
KASTAMONU	242	217	106	71	-33,2	ESKİŞEHİR	525	473	303	245	-18,9
NİĞDE	198	174	102	69	-32,2	KONYA	1.206	1.108	302	247	-18,2
KIRŞEHİR	137	119	73	50	-31,2	ZONGULDAK	385	336	184	151	-18,0
SAKARYA	572	506	210	145	-31,1	ŞIRNAK	193	191	5	4	-17,9
AFYONKARAHİSAR	434	404	201	139	-30,9	BURSA	1.722	1.546	769	633	-17,6
SAMSUN	770	679	321	223	-30,6	BALIKESİR	776	747	445	369	-17,2
İĞDIR	91	71	31	21	-30,5	ARTVİN	108	95	50	43	-14,1
NEVŞEHİR	176	162	79	55	-29,6	MALATYA	445	406	115	99	-13,9
ADANA	1.236	1.074	727	515	-29,2	HATAY	840	785	476	410	-13,8
OSMANİYE	290	248	169	121	-28,5	MUĞLA	555	511	376	325	-13,5
MARDİN	346	325	10	8	-27,7	ARDAHAN	56	51	21	18	-12,5
BARTIN	122	110	61	44	-27,2	DENİZLİ	613	569	316	283	-10,5
BOLU	185	169	75	55	-27,2	TEKİRDAĞ	550	507	325	291	-10,5
KARAMAN	144	134	59	43	-27,0	KIRKLARELİ	232	213	160	145	-9,9
DİYARBAKIR	721	640	20	15	-26,3	İZMİR	2.638	2.358	1.531	1.383	-9,7
GAZİANTEP	899	787	309	228	-26,3	ÇANAKKALE	332	319	190	177	-7,0
TOKAT	362	332	164	121	-26,2	EDİRNE	268	242	167	157	-6,0
RİZE	201	184	46	34	-26,1	Toplam	43.853	38.944	19.866	15.359	-22,7

Kaynak: YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

Genel deęerlendirme

Cumhurbaşkanlığı seçimi sonuçlarının 30 Mart yerel seçimlerinin sonuçları ile karşılaştırılmasının başlıca bulguları dört noktada toplanabilir.

- 1- Recep Tayyip Erdoğan'ın seçimi birinci turda kazanmasında başlıca etken Batı'daki birkaç il dışında MHP'li seçmenlerin önemli bir bölümünün kendisine oy vermesi olmuştur. Erdoğan'ın 30 Mart'a kıyasla oylarını arttırdığı 51 ilde toplam oy artışı yaklaşık 600 bindir. MHP'nin bu illerdeki toplam oyu ise 30 Mart'ta yaklaşık 4,5 milyondur. Geçerli oy eksikliğini de dikkate alırsak bu illerde MHP seçmeninin önemli bir bölümünün Erdoğan'ı desteklediğini kestirebiliriz.
- 2- Diğer 30 ilde Erdoğan potansiyelinin yaklaşık 1,3 milyon altında oy almıştır. Ancak geçerli oy sayısı 3,5 milyon kadar daha azdır. Bu kaybının ne kadarının katılım düşüklüğünden, ne kadarının diğer adaylara giden oydan kaynaklandığını kestirmek için en azından ilçe düzeyinde analize ihtiyaç vardır. Bununla birlikte Erdoğan'ın AKP'nin Kürt seçmenlerinin bir bölümünün oyunu alamadığı kesindir.
- 3- Ekmeleddin İhsanoğlu potansiyelinin yaklaşık 4,5 milyon altında oy almıştır. Bunun başlıca üç nedeni söz konusudur: MHP'li seçmenlerin bir bölümünün bizzat Erdoğan'ı desteklemesi, CHP'li seçmenlerin bir bölümünün sandığa gitmemesi, bir bölümünün ise Demirtaş'a oy vermesidir.
- 4- Selahattin Demirtaş'ın seçim başarısının ardında iki etken söz konusudur: AKP'li Kürt seçmenlerin bir bölümü ile CHP'li seçmenlerin bir bölümü kendisini desteklemiştir.

Tablo 4: Selahattin Demirtaş'ın HDP (30 Mart) oylarından daha yüksek oy aldığı iller¹

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim	İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			HDP/BDP (bin)	SD (bin)					HDP/BDP (bin)	SD (bin)	
AFYONKARAHİSAR	434	404	0,5	5,5	1.065	ARTVİN	108	95	0,9	2,3	156
KÜTAHYA	371	345	0,4	4,0	904	HATAY	840	785	11,2	28,2	152
TRABZON	461	391	0,5	4,6	871	SAKARYA	572	506	4,7	11,5	146
SİVAS	371	353	0,6	4,3	618	MUĞLA	555	511	8,7	21,1	142
BURDUR	171	156	0,5	3,3	570	TEKİRDAĞ	550	507	9,5	22,4	136
TOKAT	362	332	0,6	4,0	529	BURSA	1.722	1.546	28,8	64,3	123
SAMSUN	770	679	1,6	9,1	485	İZMİR	2.638	2.358	88,8	188,1	112
ISPARTA	263	241	0,8	4,0	429	MANİSA	885	822	21,8	46,0	111
RİZE	201	184	0,4	2,1	415	KIRŞEHİR	137	119	2,9	5,9	108
KAYSERİ	765	718	2,6	13,3	404	AYDIN	651	598	20,3	41,7	106
KARABÜK	143	126	0,4	1,8	393	KOCAELİ	1.025	891	24,2	48,9	102
BARTIN	122	110	0,5	2,6	389	ANTALYA	1.308	1.100	30,2	58,3	93
UŞAK	225	210	1,1	5,3	384	ERZURUM	403	365	25,1	47,7	90
NEVŞEHİR	176	162	0,5	2,3	381	OSMANİYE	290	248	3,7	7,1	90
ORDU	441	367	1,1	5,2	379	AĞRI	155	199	68,5	121,7	78
BOLU	185	169	0,6	2,7	376	ADIYAMAN	317	286	25,0	43,7	75
ZONGULDAK	385	336	1,6	6,7	314	YALOVA	137	122	4,1	7,1	72
SİNOP	130	121	0,5	2,2	310	ELAZIĞ	329	285	18,6	31,1	67
DÜZCE	224	200	1,0	3,7	273	İSTANBUL	8.554	7.160	414,3	650,7	57
EDİRNE	268	242	1,9	6,9	259	GAZİANTEP	899	787	55,9	83,1	49
ÇORUM	340	317	1,3	4,8	259	KONYA	1.206	1.108	23,5	33,9	44
BİLECİK	133	122	1,0	3,7	258	MUŞ	172	172	79,6	105,4	32
ESKİŞEHİR	525	473	3,5	12,5	257	BİNGÖL	132	122	28,6	37,3	31
ÇANAKKALE	332	319	2,5	8,7	253	TUNCELİ*	50	42	16,7	21,7	31
ANKARA	3.162	2.740	27,6	95,0	244	ARDAHAN	56	51	9,1	11,7	28
BALIKESİR	776	747	6,3	21,3	240	ADANA	1.236	1.074	90,8	114,5	26
NİĞDE	198	174	0,7	2,4	223	MERSİN	1.015	911	98,0	122,6	25
KIRKLARELİ	232	213	1,5	4,9	217	HAKKARİ	118	125	81,8	102,3	25
KİLİS	68	59	0,7	2,2	212	ŞIRNAK	193	191	136,4	158,8	16
AMASYA	211	196	0,7	2,3	210	KARS	144	125	36,4	41,3	13
MALATYA	445	406	7,0	21,6	208	BITLİS	147	139	56,0	60,6	8
GİRESUN	269	239	1,1	3,4	205	BATMAN	246	224	128,8	134,4	4
KAHRAMANMARAŞ	595	536	7,7	23,0	197	DİYARBAKIR	721	640	397,1	410,4	3
DENİZLİ	613	569	6,4	18,7	192	SİİRT	137	121	63,8	65,5	3
ERZİNCAN	128	125	1,8	5,1	179	TOPLAM	42.357	37.601	2.202,5	3276,9	49
AKSARAY	211	185	1,0	2,7	165						

Kaynak: YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

¹ Mardin, Yozgat, Kastamonu, Kırıkkale, Karaman, Gümüşhane, Çankırı, Bayburt' da HDP'nin 30 Mart 2014 yerel mahalli idareler genel seçimlerinde oyları bulunmadığı için bu şehirlerde Selahattin Demirtaş'ın oyları tabloda gösterilmemiştir. * 30 Mart seçim istatistiklerinde her il için genelde sadece HDP yada sadece BDP' nin oyları mevcuttur, sadece Tunceli'de her ikisi de mevcut olduğu için HDP ve BDP'nin oylarının toplamı gösterilmiştir.

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1: Ekmeleddin İhsanoğlu'nun CHP+MHP+BBP (30 Mart) oylarından daha yüksek oy aldığı iller

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin oy)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin oy)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			CHP+MHP+BBP (bin oy)	Eİ (bin oy)	
ŞANLIURFA	784	663	30	34	13,3
VAN	451	409	9	12	33,3
Toplam	1.235	1.073	39	46	17,9

Kaynak : YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

Ek Tablo 2: Selahattin Demirtaş'ın HDP (30 Mart) oylarından daha düşük oy aldığı iller

İller	30 Mart Geçerli Oy sayısı (bin)	10 Ağustos Geçerli Oy sayısı (bin)	30.Mar	10.Ağu	% Değişim
			HDP/BDP (bin)	SD (bin)	
İĞDIR	91	71	40	30	-23,7
ŞANLIURFA	784	663	240	174	-27,3
VAN	451	409	240	223	-6,9
Toplam	1.327	1.143	519	428	-17,6

Kaynak : YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; Hürriyet 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçimleri AA verileri; BETAM

Ek Tablo 3: 30 Mart Seçimlerinde RTE'nin AKP+SP'ye göre oylarını arttırdığı 51 ilde MHP ve SP'nin oy durumları

İLLER	MHP (bin oy)	% MHP	SP (bin oy)	% SP	İLLER	MHP (bin oy)	% MHP	SP (bin oy)	% SP
ADIYAMAN	25	7,8	19	5,9	KIRKLARELİ	55	23,5	1	0,4
AFYONKARAHİSAR	133	30,8	8	1,9	KIRŞEHİR	42	30,3	5	3,5
AĞRI	2	1,1	9	5,8	KİLİS	22	33,1	1	1,1
AKSARAY	65	30,6	4	1,7	KÜTAHYA	110	29,6	23	6,3
AMASYA	50	23,6	5	2,5	NEVŞEHİR	55	31,4	4	2,4
ARDAHAN	7	12,4	1	2,1	NİĞDE	58	29,0	5	2,6
BARTIN	34	28,2	4	3,3	OSMANİYE	126	43,6	5	1,7
BAYBURT	12	26,5	4	9,4	SİNOP	24	18,5	3	2,1
BİLECİK	41	30,9	3	2,1	SİVAS	41	11,1	9	2,4
BİTLİS	6	4,4	7	4,5	TOKAT	92	25,5	11	2,9
BOLU	30	16,1	6	3,1	UŞAK	62	27,3	1	0,3
BURDUR	45	26,2	3	1,6	YOZGAT	77	30,0	11	4,2
ÇANAKKALE	70	21,2	2	0,8	ADANA	414	33,5	13	1,0
ÇANKIRI	37	30,7	3	2,2	AYDIN	140	21,6	2	0,4
ÇORUM	58	17,0	7	2,0	BALIKESİR	245	31,6	8	1,1
DÜZCE	55	24,7	11	5,1	ERZURUM	116	28,9	9	2,3
ELAZIĞ	67	20,2	23	6,9	ESKİŞEHİR	59	11,2	5	0,9
ERZİNCAN	27	20,9	4	2,8	KAHRAMANMARAŞ	181	30,5	7	1,3
GİRESUN	51	19,1	9	3,5	KAYSERİ	207	27,0	13	1,7
GÜMÜŞHANE	24	30,0	6	6,9	MANİSA	355	40,1	7	0,8
İĞDIR	27	29,5	0	0,3	MERSİN	324	32,0	6	0,6
ISPARTA	87	33,2	7	2,8	MUĞLA	100	18,0	2	0,4
KARABÜK	45	31,5	4	3,0	ORDU	36	8,1	5	1,0
KARAMAN	35	24,5	7	4,5	SAKARYA	153	26,8	18	3,1
KARS	26	18,1	2	1,4	SAMSUN	194	25,2	14	1,8
KASTAMONU	77	32,0	3	1,3					

Kaynak : YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri;BETAM

Ek Tablo 4: 30 Mart seçimlerinde partilerin oy miktarları (bin oy)

İller	AKP	SP	CHP	MHP	BBP	BDP	HDP	BDP/HDP	İller	AKP	SP	CHP	MHP	BBP	BDP	HDP	BDP/HDP
ADYAMAN	174,2	18,7	50,4	24,8	19,2	25,0		25,0	ŞİİRT	56,4	3,5	3,4	1,1	4,4	63,8		63,8
AFYONKARAHİSAR	210,7	8,3	60,3	133,4	7,2		0,5	0,5	SİNOP	66,3	2,7	32,5	24,0	0,8		0,5	0,5
AĞRI	49,3	9,0	1,4	1,7	3,7	68,5		68,5	SİVAS	194,5	8,9	47,6	41,3	72,5		0,6	0,6
AKSARAY	115,0	3,6	18,8	64,8	5,4		1,0	1,0	ŞIRNAK	39,3	2,0	1,5	2,0	1,2	136,4		136,4
AMASYA	94,1	5,3	55,0	49,7	4,4		0,7	0,7	TOKAT	176,1	10,6	65,1	92,4	6,7		0,6	0,6
ARDAHAN	17,1	1,2	13,7	6,9	0,2	9,1		9,1	TUNCELİ	7,3	0,2	16,1	0,9	1,6	14,1	2,5	16,7
ARTVİN	49,9	1,6	34,0	15,4	0,4		0,9	0,9	UŞAK	95,1	0,7	59,1	61,5	3,3		1,1	1,1
BARTIN	54,0	4,0	25,2	34,4	0,9		0,5	0,5	YALOVA	57,7	3,8	48,4	17,9	1,7		4,1	4,1
BATMAN	80,6	7,2	4,1	1,4	2,6	128,8		128,8	YOZGAT	136,5	10,6	20,6	76,8	6,2			
BAYBURT	25,2	4,1	1,6	11,6	0,7				ZONGULDAK	178,4	10,7	136,2	43,9	4,3		1,6	1,6
BİLECİK	53,8	2,8	29,2	41,1	1,8		1,0	1,0	ADANA	394,5	12,9	306,7	414,3	5,7		90,8	90,8
BİNGÖL	75,3	12,3	3,3	2,2	1,7	28,6		28,6	ANKARA	1417,2	15,2	1385,6	245,8	41,9		27,6	27,6
BİTLİS	63,4	6,7	2,2	6,5	2,4	56,0		56,0	ANTALYA	476,5	6,9	453,2	318,5	7,0		30,2	30,2
BOLU	99,9	5,7	44,1	29,8	1,2		0,6	0,6	AYDIN	189,9	2,4	285,3	140,4	2,8		20,3	20,3
BURDUR	69,7	2,8	41,9	44,8	3,0		0,5	0,5	BALIKESİR	308,3	8,2	196,3	245,3	3,9		6,3	6,3
ÇANAKKALE	128,2	2,5	118,7	70,4	0,9		2,5	2,5	BURSA	852,7	35,7	494,9	264,4	9,4		28,8	28,8
ÇANKIRI	68,2	2,7	5,2	37,3	4,8				DENİZLİ	277,2	2,9	237,8	72,6	5,5		6,4	6,4
ÇORUM	182,1	6,9	83,7	57,7	4,6		1,3	1,3	DIYARBAKIR	252,1	6,6	8,6	4,7	7,1	397,1		397,1
DÜZCE	129,9	11,3	19,9	55,3	3,0		1,0	1,0	ERZURUM	236,9	9,3	6,3	116,5	3,6	25,1		25,1
EDİRNE	79,1	4,4	114,5	51,7	0,8		1,9	1,9	ESKİŞEHİR	204,9	4,6	237,4	58,7	6,7		3,5	3,5
ELAZIĞ	176,6	22,6	22,8	66,6	6,0	18,6		18,6	GAZİANTEP	490,4	25,3	193,0	106,9	9,6	55,9		55,9
ERZİNCAN	59,6	3,5	32,2	26,8	1,6		1,8	1,8	HATAY	339,4	7,0	344,3	129,4	2,3		11,2	11,2
GİRESUN	135,1	9,3	62,3	51,5	4,0		1,1	1,1	İSTANBUL	4101,9	123,0	3428,5	339,8	47,5		414,3	414,3
GÜMÜŞHANE	44,1	5,5	4,7	24,2	1,5				İZMİR	947,5	13,8	1308,1	210,3	12,7		88,8	88,8
HAKKARİ	29,0	1,1	0,7	0,6	3,4	81,8		81,8	KAHRAMANMARAŞ	349,9	7,4	37,6	181,2	6,9		7,7	7,7
IĞDIR	17,9	0,3	3,6	27,0		39,7		39,7	KAYSERİ	450,7	13,2	68,1	206,6	16,7		2,6	2,6
ISPARTA	111,1	7,5	38,9	87,3	5,1		0,8	0,8	KOCAELİ	518,6	50,9	268,2	144,0	6,5		24,2	24,2
KARABÜK	71,4	4,2	18,0	45,1	2,2		0,4	0,4	KONYA	775,2	90,1	69,3	222,6	10,5	23,5		23,5
KARAMAN	76,5	6,5	23,4	35,3	0,3				MALATYA	274,2	44,0	79,0	34,1	2,1		7,0	7,0
KARS	46,0	2,0	19,7	26,2	1,6	36,4		36,4	MANİSA	324,9	6,8	161,8	354,9	4,4		21,8	21,8
KASTAMONU	125,9	3,2	25,1	77,4	3,7				MARDİN	129,3	8,9	3,2	3,2	4,1			
KIRIKKALE	76,9	22,6	16,2	46,1	4,3				MERSİN	284,3	6,5	287,6	324,3	4,0	98,0		98,0
KIRKLARELİ	59,4	1,0	105,0	54,6	0,9		1,5	1,5	MUĞLA	160,9	2,1	272,8	100,0	2,8		8,7	8,7
KIRŞEHİR	54,8	4,8	30,1	41,5	1,5		2,9	2,9	ORDU	239,7	4,5	150,4	35,9	3,7		1,1	1,1
KİLİS	35,2	0,8	4,8	22,5	1,9		0,7	0,7	SAKARYA	331,1	17,6	52,9	153,2	4,2		4,7	4,7
KÜTAHYA	198,9	23,4	22,4	109,7	5,4		0,4	0,4	SAMSUN	422,4	13,8	122,3	194,2	4,1		1,6	1,6
MUŞ	61,9	7,2	4,4	4,6	4,5	79,6		79,6	ŞANLIURFA	483,4	17,8	6,8	18,7	4,1	239,6		239,6
NEVŞEHİR	89,9	4,3	22,2	55,2	1,1		0,5	0,5	TEKİRDAĞ	204,4	3,2	251,8	69,7	3,6		9,5	9,5
NİĞDE	87,6	5,2	39,7	57,5	4,6		0,7	0,7	TRABZON	273,8	12,9	114,8	51,3	2,2		0,5	0,5
OSMANIYE	108,8	4,8	38,1	126,4	4,3		3,7	3,7	VAN	185,8	5,9	3,5	3,4	2,4	239,9		239,9
RİZE	128,5	22,1	24,6	18,8	2,2		0,4	0,4	Toplam	20.521	916	12.553	6.872	480	1.866	856	2.722

Kaynak: YSK 30 Mart 2014 Yerel Mahalli İdareler Genel Seçimi İstatistikleri; BETAM